

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі Орлової Наталії Сергіївни на дисертацію Сухарникова Володимира Ігоровича «Реалізація механізмів публічного адміністрування в Україні в умовах євроінтеграції», подану у спеціалізовану вчену раду Д 64.707.03 у Національному університеті цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Ступінь актуальності теми дисертації.

Реформа державного управління в Україні націлена долучитися до високих стандартів цифрового ринку Європейського Союзу у роботі органів публічної влади та місцевого самоврядування. Тож, перетворюючи зміни у державному управлінні відбуваються на всіх рівнях та у всіх процесах. Досвід ЄС у трансформації системи надання адміністративних послуг має велике значення в публічному управлінні, оскільки пропонує успішні стратегії вдосконалення функціонування державних органів та забезпечення їх ефективності. Аналіз цих практик стає важливим інструментом для країн, які прагнуть модернізуватися їхні адміністративні системи, підвищити доступність, ефективність та зручність державних послуг для громадян та бізнесу, включно з Україною. Тому, актуальність роботи обумовлена саме пошуком та розробкою ефективних механізмів публічного адміністрування та подальшої їх реалізації.

Зв'язок з науковими програмами, темами.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0112U002587), що розробляється навчально-науково-виробничим центром Національного університету цивільного захисту України. Конкретно дисертантом визначено основні підходи до використання інноваційних (цифрових) технологій публічного адміністрування у діяльності органів публічної влади на регіональному рівні; проведено огляд сучасного стану механізмів публічного адміністрування органів публічної влади на регіональному рівні.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертант ґрунтовно й послідовно розкрив тему дослідження. Запорукою цього став вибір методологічної бази дослідження, що зумовила достатній рівень обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

дисертації.

Методологічну основу дисертаційного дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних явищ і механізмів публічного адміністрування в сучасних європейських і національних практиках державного управління. Основні наукові результати дисертаційної роботи були отримані за допомогою використання таких методів, як: історичний – при дослідженні особливостей нормативного забезпечення діяльності з надання адміністративних послуг в Україні; систематизації та узагальнення – у ході дослідження європейського досвіду трансформації механізмів публічного адміністрування, інструментів моніторингу та оцінювання якості публічних послуг; методи аналізу і синтезу – при дослідженні наукових підходів до визначення поняття «публічне адміністрування», принципів публічного управління і адміністрування, визначенні ключових досягнень та проблем розвитку системи надання адміністративних послуг, шляхів підвищення якості надання адміністративних послуг в Україні; структурно-функціональний метод – при визначенні концептуальних засад механізму публічного управління та адміністрування України в умовах євроінтеграції; порівняльний аналіз – для оцінки національної системи надання адміністративних послуг в Україні, аналізу взаємодії популярних державних реєстрів та інформаційних систем, оцінки цифрової зрілості державних реєстрів України. Системний підхід надав змогу визначити напрями реформування механізмів публічного адміністрування України в умовах євроінтеграції.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, закони України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, дані Міністерства цифрової трансформації України, Центру політико-правових реформ, Українського центру європейської політики, Центру досліджень державного управління, Лабораторії законодавчих ініціатив, дані електронних платформ та порталів, обласних, районних, міських державних адміністрацій, довідкові та інформаційні видання професійних міжнародних організацій (Європейської Комісії, Організації економічного співробітництва та розвитку, Програми розвитку організації об'єднаних націй) щодо стану розвитку системи надання адміністративних послуг та механізмів публічного адміністрування, матеріали власних досліджень автора.

Розв'язання поставлених у роботі завдань спирається на результати аналізу широкого кола наукових та інформаційно-аналітичних джерел. Дисертацію вигідно характеризують висновки, що узагальнюють наукові положення кожного з розділів та відповідають поставленим у роботі меті та завданням. Загальні висновки роботи дають цілісне уявлення про авторське бачення проблематики.

Достовірність та новизна отриманих результатів.

Достовірність отриманих результатів дослідження підтверджено високим ступенем обґрунтованості матеріалу, глибоким опрацюванням категоріального апарату, аналізом наукових праць українських і зарубіжних дослідників та практичного досвіду.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні, поглибленні та розробці науково-методичних та практичних рекомендацій щодо реалізації механізмів публічного адміністрування України в умовах євроінтеграції для

імплементатії європейських стандартів в сфері надання державних послуг, їх цифровізації та подальшої трансформації державного управління.

Основні положення наукової новизни полягають у таких положеннях:

вперше:

запропоновано стратегічний підхід до системної трансформації механізмів публічного адміністрування в Україні, що ґрунтується на теоретико-прикладному обґрунтуванні та розробці комплексних напрямів і завдань за основними критеріями європейських стандартів та вимог сучасного державного управління, а саме: підвищення якості надання адміністративних послуг; збільшення частки послуг, доступних в електронній формі; зменшення адміністративного навантаження на бізнес та громадян, - для забезпечення повноцінної інтеграції країни в європейське співтовариство та цифровий простір європейських країн;

Особливої уваги заслуговують положення удосконалено:

- методичний підхід щодо оцінки цифрової зрілості державних реєстрів (Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, Державний реєстр речових прав на нерухоме майно, Державний реєстр актів цивільного стану громадян, Державний земельний кадастр, Реєстр застрахованих осіб) на основі матричного аналізу за показниками (кількість законодавчих актів, що регулюють функціонування, механізми та інструменти доступу до реєстру, особливості бізнес-процесів внесення даних у реєстри, структура бази даних, кількість послуг, спосіб надання послуг, взаємодія між державними реєстрами) для покращення роботи реєстрів та порядку їх ведення на шляху до членства в Європейському союзі;

- напрями підвищення якості надання адміністративних послуг (визначення єдиних державних стандартів якості надання адміністративних послуг; оцінювання якості їх надання з використанням європейських інструментів моніторингу; розвиток системи електронних послуг; забезпечення конфіденційності та безпеки даних у державних інформаційних системах) в Україні на засадах європейських стандартів для забезпечення доступності адміністративних послуг та покращення ефективності реалізації механізмів публічного адміністрування України в умовах євроінтеграції;

- концептуальні засади механізму публічного управління та адміністрування в Україні на основі визначення його принципів (верховенство права, законність, гласність, участь та рівноправність громадян в управлінні, адаптивність, демократичність, субсидіарність, відповідальність, підзвітність, зворотній зв'язок, ефективність, систематичний моніторинг; цифровізація, управління змінами, якісні послуги; доступність; прозорість і відкритість, професійний розвиток), функцій (планування, організація та керівництво, мотивація, координація та контроль), методів (правового регулювання, адміністративні, економічні, соціально-політичні, соціально-психологічні та морально-етичні), завдань (вдосконалення механізмів інтеграції системи органів державної влади на різних рівнях управління, вдосконалення управлінської моделі раціональної взаємодії органів державної влади з органами місцевого самоврядування, забезпечення та реалізація прав і свобод громадян з урахуванням євроінтеграційних аспектів розвитку, надання якісних та доступних адміністративних послуг європейського рівня) для реалізації реформи державного управління в умовах євроінтеграції України;

Положення, що дістали подальшого розвитку поглиблюють сутність та особливості публічного адміністрування в Україні:

- понятійно-категорійний апарат дослідження шляхом доповнення та уточнення змісту категорії «публічне адміністрування», що розглядається в роботі через призму сучасних наукових підходів (політичний, правовий, управлінський, професійний) та відрізняється від інших євроінтеграційним спрямуванням, а саме: «публічне адміністрування» визначається як регламентована нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, яка охоплює всі гілки влади та направлена на задоволення потреб суспільства шляхом впровадження у практику діяльності основних принципів публічного управління та адміністрування, що сприяють реалізації європейського вибору України, прийняття адміністративних рішень та надання якісних та доступних адміністративних послуг європейського рівня;

- систематизація ключових європейських нормативно-правових актів щодо реалізації механізмів публічного управління та адміністрування за векторами розвитку цифрової трансформації Європи (розробка та координація державної стратегії розвитку, цифрові послуги, відкриті дані, адміністративна процедура, електронна ідентифікація, кібербезпека), що дозволить визначити прогрес їх імплементації в Україні та пріоритети законодавчих змін в процесі уніфікації правового регулювання механізмів публічного адміністрування в умовах євроінтеграції;

- узагальнення пріоритетів трансформації механізмів публічного адміністрування в країнах Європейського союзу (Австрія, Бельгія, Болгарія, Великобританія, Данія, Естонія, Греція, Латвія, Литва, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Словенія, Франція), серед яких: затвердження інтегративної та упорядкованої системи законодавчих актів, вдосконалення мережі центрів надання публічних послуг, забезпечення комплексної системи контролю та управління якістю адміністративних послуг, впровадження сучасних цифрових технологій, покращення навичок працівників з обслуговування громадян, захист даних та кібербезпека, - для їх адаптації в Україні та впровадження в національну практику;

- напрями модернізації системи надання адміністративних послуг в Україні (розвиток мережі ЦНАП та її модернізація для дотримання принципу безбар'єрності для осіб з обмеженими фізичними можливостями; інтеграція адміністративних послуг до ЦНАП та децентралізація повноважень; перегляд та оптимізація процедур надання адміністративних послуг; впровадження автоматизованих електронних систем з урахуванням тенденцій цифрової трансформації; забезпечення високої якості надання адміністративних послуг) на основі оцінки та порівняння показників національної системи надання адміністративних послуг та розвитку мережі ЦНАП для забезпечення прогресу реформи державного управління.

Оцінка оформлення дисертації, повноти викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях.

Результати дослідження опубліковано в 11 наукових працях загальним обсягом 3,2 друк. арк. (особисто автора – 2,6 друк. арк.), серед яких 1- стаття у науковому періодичному виданні, що проіндексовано у базі даних Web of Science Core Collection, 4 - статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових

фахових видань України, 6- публікації у матеріалах міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Наукові публікації повною мірою віддзеркалюють зміст дисертації, отримані висновки та рекомендації.

Структура, зміст та основні положення дисертації свідчать про її завершеність. Поставлені в роботі завдання відповідають загальній меті та розкриваються в тексті дисертації. Найважливіші результати дослідження викладено в висновках дисертації, що відповідають поставленим завданням. Усі завдання успішно вирішено. Меті, поставленої в дослідженні, досягнуто.

Дисертація відповідає вимогам, установленим Міністерством освіти і науки України, не містить ознак академічного плагіату, порушень академічної доброчесності не виявлено.

Практичне значення і впровадження отриманих результатів дослідження.

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що наукові висновки та узагальнення дисертаційного дослідження доведено до рівня конкретних напрямів, які є засадами для їхнього впровадження в практику державного управління з метою розвитку механізмів публічного адміністрування та імплементації європейських стандартів в сферу надання державних послуг. Одержані наукові розробки можуть бути рекомендовані центральним та місцевим органам влади з метою розвитку та здійснення заходів щодо реалізації реформи державного управління в Україні.

Практичні рекомендації щодо удосконалення механізмів публічного адміністрування в Україні використовуються:

- у діяльності Управління екології при Миколаївській обласній військовій адміністрації в частині а) удосконалення процесів надання адміністративних послуг екологічного спрямування; б) при розробці заходів для посилення взаємодії з Центрами надання адміністративних послуг (ЦНАП) задля підвищення доступності й якості сервісу; в) у контексті впровадження сучасних цифрових підходів до управління у сфері екології (довідка про впровадження №01-37/1435 від 18.02.2025 р.);

- у діяльності Південного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Одеса), відділом державної реєстрації актів цивільного стану у місті Миколаєві в частині а) удосконалення процесів надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації; б) впровадження електронних сервісів у відповідності до принципів цифрової трансформації; в) підвищення якості взаємодії з громадянами через співпрацю з ЦНАПами (довідка про впровадження № 112-81 від 15.01.2025 р.);

- у діяльності Південного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Одеса), відділом державної реєстрації актів цивільного стану у місті Миколаєві в частині а) удосконалення процесів надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації; б) впровадження електронних сервісів у відповідності до принципів цифрової трансформації; в) підвищення якості взаємодії з громадянами через співпрацю з ЦНАПами (довідка про впровадження № 112-81 від 15.01.2025 р.);

- у діяльності Територіального сервісного центру №2341 РСЦ ГСЦ МВС у

Дніпропетровській та Запорізькій областях в частині впровадження сучасних цифрових підходів надання державних послуг, що належать до компетенції системи сервісних центрів МВС, а також вивчення, узагальнення та поширення передового досвіду в зазначеній сфері (довідка про впровадження № 184а від 30.04.2025 р.).

Крім того, теоретичні положення та наукові результати дисертаційного дослідження, зокрема уточнення понятійно-категоріального апарату; обґрунтування концептуальних засад механізму публічного управління та адміністрування в умовах євроінтеграції; систематизація напрямів реформування механізмів публічного адміністрування України в умовах євроінтеграції використовувалися в навчальному процесі Національного університету цивільного захисту України, зокрема, при викладанні здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти (спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування») таких дисциплін, як «Організаційно-правові засади публічного управління та адміністрування» і «Публічне управління та адміністрування в економічній сфері».

Окремі тези дослідження можуть дістати дальший розвиток у наукових розробках у галузі науки державного управління та інших дисциплін.

Дискусійні положення, зауваження та рекомендації, що стосуються змісту дисертації.

Оцінюючи в цілому позитивно подане до захисту дисертаційне дослідження, слід вказати на окремі дискусійні положення дисертації та висловити такі зауваження і рекомендації:

1. У розділі 1 (рис.1.11) автором визначено пріоритети трансформації механізмів публічного адміністрування в країнах ЄС. Було б доцільно також наголосити, які з них вже розвинуті в Україні, а які потребують додаткових зусиль системи публічного управління.

2. У п.2.1. розділу 2 автором зазначено необхідність оцінки та розвитку послуг ЦНАП, що дійсно є ключовим завданням Стратегії реформування державного управління. Бажано було б більш детально охарактеризувати напрями трансформації послуг ЦНАП в умовах євроінтеграції.

3. У п.2.2. автор зазначає, що державні реєстри України залишаються як технологічна система – застарілою і вразливою до кібератак. Доцільно було б навести напрями у роботі державних реєстрів, які потребують подальшої цифровізації та удосконалення.

4. Також, у п.2.3. бажано було б визначити проблеми впровадження адміністративної процедури на різних рівнях державного управління в умовах реалізації євроінтеграційних реформ в Україні.

5. Дисертаційна робота виграла якби автор приділив більше уваги у п.3.2. ключовим векторам політики управління якістю адміністративних послуг на регіональному рівні.

6. Також, у п.3.3. було б доцільним зробити акцент на тому, які саме механізми публічного адміністрування потребують розвитку через визначені автором вперше напрями та завдання в умовах євроінтеграції.

В той же час слід відзначити, що вказані зауваження ні в якій мірі не знижують загальної наукової і практичної цінності роботи і не впливають на достатньо позитивну оцінку дисертації Сухарникова Володимира Ігоровича.

Загальний висновок.

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота **Сухарникова Володимира Ігоровича** на тему: «Реалізація механізмів публічного адміністрування в Україні в умовах євроінтеграції», відповідає вимогам МОН України, пунктів 9, 11, 12 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що вирішують конкретну наукову задачу, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

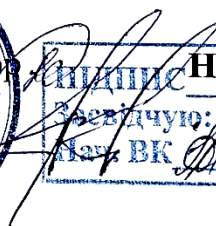
Офіційний опонент:

професор кафедри публічного управління
та адміністрування

Університету Григорія Сковороди
в Переяславі,

доктор наук з державного управління, професор

 Підпис **Наталія ОРЛОВА**
Засвідчую:
М.П. ВК